

Bedrijventerrein Beekbergsebroek & Biezematen te Apeldoorn

**Aanvullend advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport**

22 juli 2008 / rapportnummer 1828-75

1. HOOFDPUNTEN VAN HET AANVULLEND ADVIES

De gemeente Apeldoorn heeft het voornemen om het (nog te) realiseren Regionaal Bedrijventerrein Apeldoorn Zuid (RBAZ) uit te breiden met het stadion van de voetbalvereniging AGOVV en een aanverwant commercieel programma. Het aantal bezoekers wordt geprognosticeerd op circa twee miljoen per jaar. In 2006 is de procedure van de milieueffectrapportage¹ (m.e.r.) voor het bedrijventerrein gestart en is door de Commissie voor de m.e.r. (hierna de Commissie genoemd) een richtlijnenadvies² uitgebracht. Vanwege de wijziging van het voornemen is een geactualiseerde startnotitie uitgebracht. De belangrijkste wijzigingen in het voornemen zijn:

- uitbreiding van het bedrijventerrein met een voetbalstadion en aanverwant commercieel programma, van circa 12 hectare;
- een wijziging van de ruimtebehoefte en fasering van bedrijventerrein, waarbij de ruimtebehoefte is verminderd van 160 hectare netto naar 110 hectare netto.³

De Commissie bouwt in dit aanvullend advies voort op haar richtlijnenadvies van 18 december 2006; het onderhavige advies moet in samenhang met dat advies gelezen worden. De wijziging van het voornemen voor wat betreft de ruimtebehoefte en fasering van het bedrijventerrein acht de Commissie niet van invloed op haar advies van 18 december 2006. Hierbij wordt opgemerkt dat gezien de bandbreedte in de ruimtebehoefte van 32,5 hectare tot 110 hectare de Commissie de fasering van het bedrijventerrein onderschrijft.⁴

In dit aanvullend advies beperkt de Commissie zich uitsluitend tot de uitbreiding van het bedrijventerrein met een voetbalstadion en aanverwant commercieel programma.

De Commissie beschouwt, in aanvulling op de punten uit het eerdere advies, de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming over het stadion, als de volgende informatie ontbreekt:

- onderbouwing van de locatiekeuze van het voetbalstadion en aanverwant programma;
- een onderbouwing van de bezoekersaantallen uitgesplitst naar de diverse planonderdelen en verdeling over de dag/week/jaar;
- een verkeerskundige onderbouwing inclusief een weergave van de verwachte verkeersafwikkeling die aansluit op de bezoekersaantallen en de autonome ontwikkelingen in het gebied;
- een parkeerbalans voor de diverse faseringen van het basisalternatief;
- gevolgen voor de leefomgeving (luchtkwaliteit, geluid- en lichthinder).

¹ Voor nadere projectgegevens en bijzonderheden wordt verwezen naar bijlage 1 en voor een overzicht van inspraakreacties naar bijlage 2.

² Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Bedrijventerrein Beekbergsehoek & Biezematen te Apeldoorn, 18 december 2006, rapport nummer 1828-48.

³ Dit is exclusief de 12 hectare voor het stadion en aanverwant programma.

⁴ De fasering van het bedrijventerrein is tijdens de informatiebijeenkomst van 15 juli 2008, te Apeldoorn toegelicht. Er is gekozen voor een fasering van 30, naar 70 naar 110 hectare netto. Deze fasering en verdeling van het programma over de fasen is voor ieder model hetzelfde. Na iedere fase ontstaat een afgerond geheel en bestaat de mogelijkheid om niet door te gaan met de realisatie van de volgende fase.

2. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING/OF PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

Besteed in het MER aandacht aan de achtergrond, probleemstelling en doel van het voornemen, maak hierbij onderscheid tussen het voetbalstadion en het aanverwante commerciële programma.

Geef op hoofdlijnen een onderbouwing met (milieu)argumenten van de keuze voor het plangebied ten opzichte van alternatieven buiten dit gebied.⁵

2.2 Beleidskader

Werk dit conform de startnotitie en het advies van 18 december 2006 uit. De Commissie merkt hierbij op dat moet worden uitgegaan van vigerend beleid en dat het MER moet voldoen aan dan geldende wet- en regelgeving.

Ga in op de randvoorwaarden die door de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) worden gesteld voor een licentie voor het spelen van betaald voetbal, voor zover deze relevant zijn binnen het kader van een MER, zoals eisen met betrekking tot infrastructuur, verlichting en veiligheid en het aantal keer dat er gespeeld wordt of wedstrijden worden gehouden zowel overdag als 's avonds.⁶

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit betreft de uitbreiding van het (nog) te realiseren Regionaal Bedrijventerrein Apeldoorn Zuid (RBAZ) met een voetbalstadion en aanverwant commercieel programma. Geef in het MER aan voor welke activiteiten en evenementen -naast voetbalwedstrijden- het stadion gebruikt zal worden. Geef aan wat wordt verstaan onder 'aanverwant commercieel programma' en ga in op de voorzieningen die hiervoor nodig zijn op het terrein.

Bezoekersaantallen

Onderbouw in het MER de verwachte bezoekersaantallen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen het stadion en de bezoekers van het aanverwante programma. Geef in het MER de verdeling van het aantal bezoekers over de dag, de week en het jaar weer, zodat bepaald kan worden wanneer en hoe vaak de drukste momenten⁷ optreden en of er sprake kan zijn van samenvallende pieken. Geef hierbij ook de onzekerheden aan.

⁵ In verschillende inspraak reacties wordt aandacht gevraagd voor de locatiekeuze.

⁶ Hier wordt in inspraak reactie nummers 17 en 28 op gewezen waarbij tevens aandacht wordt gevraagd aan het vervoer van supporters per trein.

⁷ Het is bij recreatieve voorzieningen gebruikelijk bij de bepaling van het drukste moment uit te gaan van een zogenaamde piekbelasting, hoogste aantal bezoekers voor de vijfde drukste dag in het jaar.

Ontsluiting en verkeer

Geef duidelijk aan hoe de bezoekersstromen van en naar het stadion zullen worden afgewikkeld en welke maatregelen zijn voorzien (respectievelijk kunnen worden overwogen) om dit goed te reguleren. Denk daarbij ook aan de bereikbaarheid voor hulpdiensten. Beschrijf de voorgenomen ontsluiting van het gebied voor auto 's, openbaar vervoer, fietsers en voetgangers.⁸

Beschrijf op basis van de bezoekersaantallen enkele maatgevende scenario's voor verkeer.⁹ Maak hierbij onderscheid in autoverkeer, openbaar vervoer en vervoer per fiets (modal split).

Parkeren

Beschrijf in het MER de parkeerbalans waarbij rekening wordt gehouden met de fasering van het stadion.¹⁰ Ga hierbij in op:

- piekmomenten;
- bereikbaarheid van parkeerplaatsen;
- mogelijkheden voor dubbelgebruik;
- beheer van de parkeerplaatsen.

Besteed ook aandacht aan de invulling en het beheer van fietsenstallingen.

3.2 Alternatieven

De startnotitie is voor het aspect 'te onderzoeken alternatieven' niet geactualiseerd. De Commissie constateert dat de gepresenteerde modellen uitsluitend van toepassing zijn op het bedrijventerrein en niet voorzien in de uitbreiding van circa 12 hectare voor een voetbalstadion met aanverwant programma waarvoor twee miljoen bezoekers per jaar worden verwacht. In het MER zullen realistische alternatieven moeten worden opgenomen waarin ook alternatieven voor de locatie van het voetbalstadion een plaats krijgen.

Aanbevolen wordt ook voor de bezoekersaantallen uit te gaan van een gefaseerde ontwikkeling passend bij de omvang van het stadion en het aanverwante programma. Hanteer daarom voor de milieueffecten een worst case alternatief waarin uitgegaan wordt van twee miljoen bezoekers en een minder optimistisch alternatief waarin uitgegaan wordt van bijvoorbeeld één miljoen bezoekers.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) dient te bestaan uit ontwerp-principes en beheermaatregelen die leiden tot een optimaal milieuvriendelijke opzet van het voornemen. Elementen die daarbij benut kunnen worden zijn:

- beheersing van de automobilititeit door de implementatie van mobiliteitsmanagement maatregelen als bijvoorbeeld gecombineerde treintoegangskaarten, fietsstimulerende maatregelen en ook de toepassing van voermanagement bij de bedrijven;

⁸ Ook in de inspraak reactie nummers 6, 9, 12, 13, 14, 18, 19, 23, 24, 25 en 29 wordt gewezen op de verkeersstromen als gevolg van het stadion en aanverwant programma.

⁹ Bijvoorbeeld een 'regulier' scenario ten tijde van de avondspits en daarnaast scenario's ten tijde van piekmomenten.

¹⁰ In de startnotitie staat dat het stadion eerst over een capaciteit van 6000 bezoekers zal beschikken maar dat de uiteindelijke capaciteit 12000 bezoekers zal zijn.

- minimalisatie van hinder voor de leefomgeving;
- meervoudig ruimtegebruik;
- toepassing van duurzame energie, duurzaam waterbeheer en duurzaam materiaalgebruik.

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

De startnotitie is niet geactualiseerd op het onderdeel 'te onderzoeken effecten in het MER'. De Commissie gaat ervan uit dat de effecten zoals beschreven in de startnotitie voor het gehele voornemen, te weten het bedrijventerrein, het stadion en het aanverwante programma, zullen worden uitgewerkt.

In aansluiting op wat in de startnotitie vermeld staat doet de Commissie de volgende aanbevelingen.

4.2 Bodem en water

Geef aan hoe uitwisseling tussen het watersysteem van het bedrijventerrein Beekbergsebroek (ten oosten van het Apeldoorns kanaal) en de Beekbergerbeek wordt voorkomen.

Ga in op de gevolgen voor waterberging door verharding van het terrein.

4.3 Verkeer

Ga in op het aantal voertuigen per dag van/naar het stadion en aanverwant programma en op de bandbreedte waarbinnen de initiatiefnemer de omvang en samenstelling van deze verkeersstroom kan beïnvloeden. Breng voor een aantal maatgevende dagen (een werkdag, een zaterdag en een zondag) de verkeersafwikkeling in beeld en besteed hierbij uitdrukkelijk aandacht aan de afwikkeling op de in de omgeving van het plangebied gelegen wegen en kruispunten. Met name de invloed op de naastgelegen snelwegen en de voorziene ontsluiting naar deze wegen moet in beeld worden gebracht. Houd hierbij rekening met de mogelijke gevolgen voor de kwaliteit van de verkeersafwikkeling op het onderliggende wegennet (de nabijgelegen woon-, wijk- en gebiedsontsluitingswegen).

Hanteer bij de afbakening van het studiegebied een ruime marge. Betrek hierbij in ieder geval de naastgelegen woonwijk De Maten en de toeleidende wegen, zoals de Arnhemseweg. Breng voor het totale studiegebied de gevolgen voor de verkeersafwikkeling (congestie) en de leefbaarheid waaronder de luchtkwaliteit en de geluidhinder kwantitatief in beeld.¹¹

¹¹ Verschillende inspraak reacties wijzen op mogelijke verkeersoverlast in de naastgelegen woonwijk en/of de Arnhemseweg (inspraak reactie nummers 3, 10, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 24 en 25)

Geef aan of en hoe het terrein wordt ontsloten voor (brom)fietsers en per openbaar vervoer (OV), hoe het gebruik hiervan wordt gestimuleerd en tot welke percentages fiets- en OV-gebruik dit leidt. Geef tevens aan hoe het terrein is ontsloten voor hulpdiensten en ontruiming.

4.4 Woon- en leefmilieu

4.4.1 Lucht

Beschrijf de gevolgen van de verschillende alternatieven voor de luchtkwaliteit langs het hoofd- en onderliggend wegennet, onafhankelijk of sprake is van overschrijding van grenswaarden. Volg hierbij de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer (Wm). Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007). Houd daarbij rekening met de gevolgen van eventuele congestie op de luchtkwaliteit. Geef aan hoe wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen. Beschrijf de gevolgen voor de luchtkwaliteit langs de relevante aanliggende wegvakken en het onderliggend wegennet. Voor de afbakening van het studiegebied is het van belang die gebieden mee te nemen waar significante gevolgen¹² te verwachten zijn.

Geef in het MER voor fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}¹³) en NO₂ inzicht in de concentratieniveaus en eventuele overschrijdingen van grenswaarden zowel voor de autonome ontwikkelingen als voor de verschillende alternatieven. Beschrijf:

- de ligging en grootte van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere gevoelige bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden.

Het is niet te verwachten dat de grenswaarden¹⁴ en richtwaarden¹⁵ voor de overige stoffen uit de Wm zullen worden overschreden. Gezien de jurisprudentie adviseert de Commissie toch aan de concentraties van deze stoffen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het MER.

4.4.2 Geluid

Werk het aspect geluid conform de startnotitie uit. Maak hierbij onderscheid tussen geluid afkomstig van:

- het stadion (voetbalwedstrijden of andere activiteiten die in het stadion kunnen plaatsvinden zoals concerten);
- het aanverwant programma;

¹² Uit jurisprudentie blijkt dat een toename van meer dan 0,1 microgram/m³ kan worden aangemerkt als significant.

¹³ Het Europese Parlement heeft op 11 december 2007 streef- en grenswaarden voor PM_{2,5} vastgesteld. Voor PM_{2,5} geldt een grenswaarde: jaarnorm 25 µg/m³ per 2015; en streefwaarden van 20 µg/m³ per 2020 en; een reductie doelstelling voor de “gemiddelde-blootstellingsindex” (GBI) tot 20% voor de periode 2010-2020 De “gemiddelde-blootstellingsindex” is de gemiddelde-blootstelling van de bevolking van een lidstaat die voor het referentiejaar (2010) wordt vastgesteld met het doel de schadelijke gevolgen voor de menselijke gezondheid te verminderen en die waar mogelijk binnen een bepaalde termijn moet worden bereikt. Naar verwachting zal de nieuwe EU-richtlijn eind 2008 zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In beginsel kunnen de bepalingen van een richtlijn geen rechtstreekse werking hebben voordat de implementatietermijn is verstreken. Lidstaten dienen zich gedurende deze termijn wel te onthouden van maatregelen die het bereiken van het doel van de richtlijn in gevaar zouden brengen.

¹⁴ Grenswaarden voor SO₂, CO, Pb, en benzeen.

¹⁵ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

- de extra verkeersbelasting als gevolg van stadion en aanverwant programma.

Ga ook in op de tijdstippen (zoals weekend, avond/ochtend uren) van de geluidsbelasting.

4.4.3 Licht

Werk het aspect licht conform de startnotitie uit, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de verlichting afkomstig van het bedrijventerrein, voetbalstadion en aanverwant programma.¹⁶

4.4.4 Veiligheid

Presenteer het berekende risico (plaatsgebonden risico en groepsrisico) voor de huidige situatie in het MER, evenals voor de situatie na realisatie van het voornemen, zodat de toename van de risico's inzichtelijk worden. Het betreft vooral de risico's die verbonden zijn met het vervoer van gevaarlijke stoffen over de A-1. In het MER moet duidelijk zijn met welke maatregelen een aanvaardbaar risico bereikt wordt. De berekende risico's dienen getoetst te worden aan de grens- en richtwaarde van het plaatsgebonden risico en de oriënterende waarde van het groepsrisico. Gebruik hierbij de voorliggende kaders¹⁷ en houdt rekening met wijziging hiervan.

Besteed ook aandacht aan het aspect sociale veiligheid.

5. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

¹⁶ In inspraak reactie nummers 19, 20, 21 en 25 wordt aandacht gevraagd voor mogelijke geluid- en lichthinder.

¹⁷ Nota Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (RNVGS) en het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI).

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Apeldoorn

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Apeldoorn

Besluit: herziening van bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.1, D11.3

Activiteit: ontwikkelen van een bedrijventerrein van in 110 hectare netto en de realisatie van een voetbalstadion met aanverwant commercieel programma met een bezoekers aantal van circa 2 miljoen per jaar

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Startnotitie m.e.r. Regionaal Bedrijventerrein Apeldoorn Zuid (RBAZ), Gemeente Apeldoorn, mei 2008

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de inspraakreacties is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 16 oktober 2006

richtlijnenadvies uitgebracht: 18 december 2006

Procedurele gegevens aanvullend advies:

aankondiging start procedure in Weekend Totaal d.d. 28 mei 2008

advies aanvraag: 3 juni 2008

ter inzage legging: 28 mei tot en met 25 juni 2008

aanvullend richtlijnenadvies: 22 juli 2008

Bijzonderheden:

In 2006 is gestart met de m.e.r.-procedure voor het Regionaal Bedrijventerrein Apeldoorn Zuid; waarvoor de Commissie op 18 december 2006 een richtlijnenadvies geeft uitgebracht. Door een wijziging van het voornemen is in 2008 de startnotitie geactualiseerd en is de Commissie in de gelegenheid gesteld om een advies voor richtlijnen uit te brengen.

De belangrijkste wijzigingen van het voornemen zijn:

- de uitbreiding van het bedrijventerrein met een voetbalstadion en aanverwant commercieel programma, van circa 12 hectare;
- een wijziging van de ruimtebehoefte en fasering van bedrijventerrein, waarbij de ruimtebehoefte is verminderd van 160 hectare netto naar 110 hectare netto.

De wijziging van het voornemen voor wat betreft de ruimtebehoefte en fasering van het bedrijventerrein acht de Commissie niet van invloed op haar advies van 18 december 2006. In dit aanvullend advies beperkt de Commissie zich uitsluitend tot de uitbreiding van het bedrijventerrein met een voetbalstadion en aanverwant commercieel programma.

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. F.P.T. van de Coevering

ing. J.A. Janse

drs. S.R.J. Jansen

dhr. T.R. Knottnerus

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Dorsraad Beekbergen – Lieren, Apeldoorn
2. W. Steenbergen, Apeldoorn
3. Centrum voor Tandheelkunde Beekbergen, Beekbergen
4. Familie Steunenberg, Lieren
5. E. van Asselt en M. de Vriend, Lieren
6. B.W.C. de Bruin
7. Natuurmonumenten, 's Graveland (+ aanvullende brief)
8. drs. J. Veenstra, Beekbergen
9. N.F.M. Hulleman en A.J. Hulleman-Hoevers, Apeldoorn
10. E.C. Bos-Visser, Beekbergen
11. J.M. Beoletto, Apeldoorn
12. T.M.A. Struijk en G.J.W. Struijk-Reijnen, Beekbergen
13. R.D. Jeths, Beekbergen
14. D. van der Wende en I.E. Bruisten, Apeldoorn
15. M.R.M. Westerhof, Apeldoorn
16. T. Boonman, Lieren
17. M.W. Tiemessen, Apeldoorn
18. 26 eensluitende reacties
19. Stichting werkgroep Milieuzorg Apeldoorn, Apeldoorn
20. J.P. Vreugd, Beekbergen (+ aanvullende brief)
21. Gelderse Milieufederatie, Arnhem
22. Milieudefensie, Amsterdam
23. D.H. Ketel, Apeldoorn
24. P.C. Kappers, Beekbergen
25. dr. ir. A. Boks en W.H. Boks-Stam, Apeldoorn
26. J. Balk namens Wijkraad “de Maten”, Apeldoorn
27. D. en M. Bagci, Apeldoorn
28. W. Domburg, Beekbergen
29. F.E. Bergma- van Iersel, Apeldoorn
30. H.K. Temmen, Apeldoorn

Aanvullend advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Bedrijventerrein Beekbergsebroek & Biezematen te Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn heeft het voornemen om het (nog te) realiseren Regionaal Bedrijventerrein Apeldoorn Zuid (RBAZ) uit te breiden met het stadion van de voetbalvereniging AGOVV en een aanverwant commercieel programma. In 2006 is de procedure van de milieueffectrapportage voor het bedrijventerrein gestart en is door de Commissie voor de m.e.r. richtlijnenadvies uitgebracht. Vanwege de wijziging van het voornemen is een geactualiseerde startnotitie uitgebracht.

ISBN: 978-90-421-2507-0